

Den rudimentära

Fritänkaren

Nr. 137 Maj 2005

Trettonde årgångens nummer 6

Innehåll :

Den moderna musiken – ett hopplöst fall?	2
Påvliga diskussioner	4
Valborgsrapport 2005	6
Sedda filmer (bl.a. "Kingdom of Heaven")	7
Shakespearedebatten, del 71: <i>John Bedes tvivel om Bacon</i>	9
Ahasverus minnen, del 49: <i>Hur slutet började</i>	10
Kalender, maj-juni 2005	12
Dröjsmålsresan, del 2 : <i>Påskan</i>	13
Den besynnerliga bombresan, del 12 : <i>Dr Sandys beska mediciner</i>	14
Regnflykten, del 9: <i>Farväl till Kinnaur</i>	16
Länstolsresan, del 16: <i>Farväl till Sikkim</i>	18
Och nu, en ursäkt från Kina	19

Fritänkaren är egentligen främst en essätidning vars kanske huvudsakliga syfte är att framlägga de ständigt vidare forskningsresultat som kommer fram genom redaktörens och hans kontacters ständigt fortsatta forskning inom främst musik, litteratur, film, psykologi, filosofi, politik och religion men kanske främst genom deras resor och erfarenheter genom främst möten med människor och initieringar i främmande förhållanden. *Fritänkaren* försöker alltså helt enkelt främst att vara ett didaktiskt och sakligt informationsblad med syftet att upplysa.

Redaktion : C. Lanciai, Ankargatan 2 A, 414 61 Göteborg, tel. 031-247887.

Postgiro : 621 39 94 - 4 ("Fritänkaren", C. Lanciai)

Årsprenumeration: 250 kr (även i Danmark och Norge; i Euroland: 30 Euro)

Tvåårsprenumeration : 350 kr (40 Euro)

IBAN-nummer för folk som eventuellt vill betala prenumeration även från utlandet:

SE37 5000 0000 0500 7297 2165

Bic-code: ESSESESS

Redaktionsslut för detta nummer : 12.5.2005

Copyright © C. Lanciai med medarbetare

Letnany 154

Det nästsenaste numret av *Fritänkaren* finns numera alltid tillgängligt på nätet i HTML-format jämte andra skrifter på följande adress: <http://hem.fyristorg.com/aurelio/>
e-post-adress : lanciai@hem.utfors.se

WSN 1652-0122

Den moderna musiken – ett hopplöst fall?

När det första världskriget definitivt var förlorat menade en tysk general, att läget var allvarligt men inte hopplöst. Hans mening delades inte av en österrikisk general, som menade, att läget visserligen var hopplöst men ingalunda allvarligt.

Ungefär så kan man också bedöma läget i den moderna seriösa musiken. Det har aldrig varit värre, men det har aldrig varit mindre hopplöst och allvarligt.

Många menar, att den seriösa musiken begick självmord i och med urspårningen ut i atonaliteten med Schönberg och andra pajasar som inte visste vad de gjorde. Man har försökt ursäkta dem med, att allt vad de egentligen menade och ville var att förnya musiken, då senromantiken menades ha nått sina yttersta möjligheter till exploatering att den inte kunde utvecklas vidare. Så de misstog sig. Den klassiska musiken dog inte för att Puccini, Stenhammar, Erik Satie, Gabriel Fauré och Ferruccio Busoni dog samtidigt och Sibelius i den vevan gav upp (1924-25), och att Schönberg med sina förryckta lärjungar ledde den åt fanders i atonalitetens totala flummeri behövde inte påverka den alls. Faktum är att den levde vidare och, som alltid, bara fann sig nya former.

Vid samma tid slår jazzen igenom på allvar, och ett supergeni som George Gershwin bevisade att jazz kunde nå samma nivå och status som vilken klassisk musik som helst, vilket bekräftades av Cole Porter, som skrev lika avancerad harmonik som Chopin. Även Prokofiev och Chatjaturian banar nya vägar för den klassiska musiken genom främst fantastiska balettexperiment som inte står Maurice Ravel och Manuel de Falla efter. Till och med en sådan som Astor Piazzolla, som bara komponerade tangomusik, har visat, att även tangon kan användas som form för seriös musik av bestående värde. (Låt oss för all del inte glömma Jacob Gade med *"Tango Jalousie"*.) Kort sagt, formen spelar egentligen en underordnad betydelse. Sonat eller tango, symfoni eller balett, Requiem eller Evergreen, sak samma, då det egentligen enda väsentliga är Melodin.

Där har vi nyckeln till all den musik som hör evigheten till oavsett tidsepok eller mode. Det har alltid komponerats nya melodier, och det kommer det alltid att göra, och en god melodi som kan fastna i minnet och som folk kan tycka om är bara det alldeles tillräckligt för att musiken därigenom alltid skall överleva och gå vidare. En pärla som Acker Bilks *"Stranger on the Shore"* står därmed nästan lika högt som Mozarts *"Ave Verum Corpus"*.

Därmed är egentligen hela debatten om den moderna musiken fullständigt ovidkommande. Den atonala musiken kan slänga sig i väggen och måste finna sig i att aldrig kunna få mera liv än en dödlig dagsländas – det är en naturlag, som all dagsländekultur som beror av mode och tidsenlighet lyder under. Inget att göra. Glöm atonalismen.

Ett annat inlägg:

"Risken med att presentera en intellektuell demonstration som "Nutida kultur"-uppsatsen är att man gör sig skyldig till negativism och blir stämplad som negativist. Det är alltid ett tveeggat svärd att ta till svärdet mot vad det än är, då svärdet kan slinta och ha en bumerangeffekt. Nu har denna 'kammarmusiker' garderat sig med att hålla sig anonym, varför jag svarar lika anonymt.

Vad man som erfaren dirigent måste reagera mot i uppsatsen är det nödvändiga konsekvensdragandet av kritiken mot i stort sett all modern musik att man därmed omöjliggör allt experimenterande. En dirigents kanske allra viktigaste huvuduppgift är att "dra fram" musiken ur människorna, att få musikerna att spela och sångarna att sjunga och det med glädje vad det än är. Man kan inte framföra musik om det inte kan ske med glädje. Inspiration krävs, och det är en dirigents huvudansvar att stå för

denna. Om man då kategoriskt fördömer något slag av musik (vilket slag det vara må) är man diskriminerande och begränsande. Det får man inte vara som musiker, ty musikens innersta väsen gör anspråk på allt eller ingenting.

Naturligtvis är det befogat att vara kritisk, det måste man alltid vara och inte bara mot ohörbar musik, men man kan inte tysta den eller försöka avrätta den. Är den ohållbar dör den av sig själv, och då måste man låta den dö av sig själv. Publiken kommer förr eller senare att säga ifrån, tröttna på den och vägra lyssna på den mera, men det är den vägen det måste gå. Alla andra vägar är onaturliga.

Det är framför allt av hänsyn till Sveriges många framstående kördirigenter jag vill framhålla detta, som i nästan samtliga fall ägnat sig åt djärvt experimenterande musik med kluster och vad som helst, men experimentell verksamhet är nödvändig i all utvecklings- och skapande process. Det är nästan det som är själva skapandet. Dirigenter som Eric Ericson och Danne Stenlund, Anders Öhrwall och även yngre krafter som Jan Yngwe har bidragit till ett utvecklande av den svenska körsångskulturen till en nästan världsledande position, och då kan man inte ens hålla det emot dem att de också ibland släppt fram atonala oegentligheter. Det är oegentligt.

I Fritänkaren har jag tyckt mig skönja en tendens mot en ganska "puristisk" strävan när det gäller musik, om jag får uttrycka mig så. Den tar avstånd från Liszts och Wagners strävande bort från alla former och hela den modernistiska anti-melodiska utvecklingen för att i stället framhålla Mendelssohn-Schumann-Brahms-linjen som föredöme och Puccini och Sibelius som dess nästan sista representanter. Det är inget ont i att framhålla goda exempel och föredömen och peka på dem som de rätta vägvisarna, men detta är en sträng purism med anspråk på att kunna skilja mellan dödlig och odödlig musik. Om den håller är det befogat, och det måste framhållas som konstruktivt att bemöda sig om att slå vakt vid gamla ideal som genomarbetade former och melodiös meningsfullhet för bevarande och framhållande av musik som faktiskt visat sig vara tidlös och odödlig, men det är en mycket smal och svår och begränsande väg att gå, som det minsann inte är alla förunnat att kunna hitta rätt längs."

- "gammal musikerveteran"

Svar:

Vår "puristiska" linje är inte alls så svår som den tycks förefalla er. Tvärtom, den kan inte bli enklare. Duke Ellington angav tonen: "Om det låter bra är det bra, annars är det inte bra." Vår erfarenhet av atonal musik är utan ett enda undantag att den låter för jävligt och minst av allt är musikalisk. Därmed menar vi att Måndagsgruppen i den mån den etablerade den atonala musiken och gjorde "musikalisk" musik omöjlig i seriösa sammanhang, så att alla blivande komponister tvingades komponera atonalt eller inte alls, åsamkat Sveriges musikliv oöverskådliga skador. Det är att beklaga att så få observerat detta medan de flesta, tyvärr, anpassat sig, accepterat atonalismen som etablerad och dansat efter dess falska pipa. Vi menar att omusikalisk musik inte har någon överlevnadspotens som musik och att den helt enkelt är dödfödd, och till omusikalisk musik räknar vi all atonal musik, till och med en sådan som operan "Moses och Aron" av Arnold Schönberg.

Till de berömliga undantagen, som förkastade atonalismen för vad den är, hörde utom Bruno Walter även Kurt Atterberg, vinnaren av tävlingen om att fullborda Schuberts ofullbordade symfoni och som själv skrev nio symfonier. Han använde sig av atonala ingredienser bara för att därmed musikaliskt illustrera Ondskan. Efter uppförandet av hans åttonde symfoni (1945) i Helsingfors kontaktade honom Sibelius som tackade honom för hans "underbart harmoniska symfoni" – i en tid när de flesta nykomponerade symfonier var hopplöst disharmoniska.

Vi betecknar därmed den musikaliska överlevnadspotensen hos en renodlat tonal tonsättare såsom Lille Bror Söderlund som maximal medan den hos en Karl-Birger Blomdahl är försvinnande.

De svenska kördirekterarna i all ära, men även en så djärv experimentator som Jan Yngwe använder sig av atonal musik i regel endast *tillsammans* med harmonisk musik, för att frambringa spännande kontraster och framhäva innehållet i tonsättningarna av avantgardistiska dikter. Naturligtvis bejakar vi all experimentell musik så länge den är musikalisk.

Påvliga diskussioner

Den framlidne påven lämnade ett mysterium efter sig, som utkom någon månad efter hans bortgång på nätet, nämligen hans påvliga testamente. Detta har föranlett omfattande diskussioner. Är det äkta? Vad menar han i så fall? Det utger sig för att vara hans sista påvliga deklARATION vid sin sista smörjelse den 2 april. Så här lyder den engelska texten:

"The unforgivable sins this earth must confront and overcome are nationalism, capitalism, and hoarding. The idea of every nation should be forgot, price should be struck from the commons, and princes should be seen for the devils they are. The sins include our church, secret societies, and other religions which make of the spirit of God a divide."

Last rites declaration of Ioannes Paulus PP. II (Karol Wojtyla), 2nd April 2005

I en svensk översättning (tolkning):

"De oförlåtliga synder som denna värld måste konfrontera och övervinna är nationalism, kapitalism och girighet. Varje nationalitetsidé måste glömmas, liksom de fattigas skulder, och furstar måste igenkännas som de djävlar de är. Synderna inkluderar vår egen kyrka, hemliga sällskap och andra religioner som brukar Gud som medel till splittring."

Johannes Paulus II:s (Karol Wojtylas) sista ord vid sin sista smörjelse, 2 april 2005."

Insändare från en katolik:

"Om denna text är garanterat autentisk och den engelska översättningen korrekt, så förstärks min bild av JP II som en person, vilken inte alltid varit lätt att förstå. Han erinrade icke sällan något om den gamle professorn, som skulle utveckla en vetenskaplig teori för sina studenter. Efter en kort inledning sade professorn i fråga: "Ni tycker kanske, att det här verkar enkelt, men vänta bara tills jag har hunnit förklara!" Tydlighet var inte precis den avlidne påvens starkaste gren. Låt oss ta några exempel: Han ruckade inte för ett ögonblick på kraven på katoliker att avstå t.ex. från p-medel, samtidigt som han i egenskap av kristna bröder omfamnade medlemmar i andra samfund, som inte alls ställer liknande krav. Han beklädde en post, som i kraft av den katolska Kyrkans absoluthetsanspråk konstituerar ett universalepiskopat. Icke desto mindre omfamnade han den anglikanske ärkebiskopen och kysste dennes biskopsring, fastän den katolska Kyrkan redan under Leo XIII förklarade de anglikanska vigningarna ogiltiga och fastän de mera ortodoxa anglikanerna vägrar denne ärkebiskop tillträde till ett betydande antal kyrkor i hans eget stift, därför att de anser honom vara heretiker. JP II var ledare för en Kyrka, vars anspråk på att bli åtlydd vilar på förutsättningen, att hennes

Grundare och Brudgum, Kristus, är den enda vägen till frälsning, samtidigt som han i Assisi anordnade interreligiösa jippon, där kristna symboler avlägsnas för att inte störa de icke-kristna deltagarna.

Samtidigt som han skall fungera som vikarie för den, som sade "Mitt rike är icke av denna världen", och "Jag har inte kommit för att skapa fred, utan strid", så har JP II fullt medvetet satt likhetstecken mellan den jordiska världsfreden och den inre FRID, som tron på Kristus är avsedd att skänka. Han har hela tiden envisats med att åt olika håll be om förlåtelse för försyndelser som i gången tid begåtts från katolskt håll, fastän Kyrkan som Kristi Brud och frälsningsverk inte kan begå någon synd - däremot hennes påvar, biskopar, präster och lekmän personligen - och fastän t.ex. muslimerna, som i kampen mot de kristna heller långt ifrån har "rent mjöl i påsen", aldrig skulle drömma om att rikta en liknande bön om förlåtelse tillbaka. Kort sagt, den bortgångne påven har vid otaliga tillfällen både talat och handlat på ett så förvirrande och motsägelsefullt sätt, att kardinal Ratzinger i egenskap av prefekt för troskongregationen ideligen måst gå ut med klarlägganden och försäkringar om att påven inte avsåg att befrämja en allmän religionsblandning, d.v.s. synkretism. När det gäller det allmänna trosmedvetandet har - enligt min mening - det förra pontifikatet varit en fullständig katastrof. Ratzinger var - så vitt jag kan bedöma - den utan jämförelse bäste mannen, när det gäller att bringa ordning och reda i denna totala förvirring och röra, som f.ö. har försatt den Katolska Kyrkan i en av de värsta kriserna i dess historia med ständigt sjunkande antal präst- och ordenskallelser, konversioner etc. Han kommer dock säkert inte att få det lätt, då "femtekolonnare" inte saknas ens i de högsta kyrkliga kretsarna. Den modernistiska infiltrationen i Kyrkan har pågått i mer än ett århundrade.

Som om inte de i min text redan uppräknade exemplen på motsägelsefullhet vore många nog, så skulle det av Dig presenterade påvliga testamentet - om det är autentiskt - erbjuda ytterligare ett drastiskt sådant. Vad är t.ex. innebörden i orden "*princes should be seen for the devils they are*" / "furstar måste igenkännas som de djävlar de är" / i Din översättning? Inkluderar han däri vår egen svenska kungafamilj, med vilken JP II flera gånger sammanträffade under högst vänliga och civiliserade former och med vilken gåvor flera gånger utväxlades? Vår egen drottning anlätades rentav att läsa någon av läsningarna vid en mässa i Rom. Alltså ytterligare ett praktexempel på motsägelsefullhet! Dessa exempel är legio, ty de är många. Även på detta område tycks således den bortgångne påven slå ett rekord. Han nöjde sig nämligen inte med att skapa förvirring bland de troende under sin livstid, utan han lyckas med den mera anmärkningsvärda prestationen att göra det till och med efter sin död."

- *Laurentius.*

Han var minsann motsägelsefull och kontroversiell som påve, medan dock de flesta världen över tycks vara överens om att han gjorde ett bra jobb *som politiker*. Den som tog det avgörande initiativet för att han skulle lanseras som påve 1978 synes ha varit president Jimmy Carters (och många andra presidenters) säkerhetsrådgivare Zbigniew Brzezinski, som spelat en viktig roll bakom Vita Husets kulisser i decennier. Påven var en duglig och dynamisk man med stark respons hos de polska massorna, och tanken var att han som påve kunde väcka samma respons i hela världen, vilket han mycket riktigt gjorde. Utan hans insatser hade knappast järnridån kollapsat så snart och så totalt som den gjorde, då han blev den moraliska ryggraden för hela den polska *Solidarnosc*-(fackförenings-)rörelsen, som blev grundmotorn i hela den östeuropeiska befrielsen. Detta erkände inte minst Mikhail Gorbatsjov. Som denna primus motor bakom 1989 års världsrevolution spelade han en världshistorisk roll av oöverskådlig betydelse. Sedan kan man verkligen diskutera hans betänkliga insatser som teolog, hans abortmotstånd och intolerans mot

befolkningsexplosionsmotåtgärder, hans flirt med islam och hans varningar för buddhismen, den enda andra världsreligion som har satt celibatet i system – och med bättre disciplin än katolska kyrkan.

Det sällsamma uttalandet från hans sista smörjelse bör därmed också framför allt tolkas politiskt, och med "princes" menade han troligen helt enkelt diktatorer.

Valborgsrapport 2005

Ingen visste hur det skulle bli i år, för ingen av de ansvariga tycktes vara kontaktbara. Vårdinnan hade utbasunerat Valborg i vanlig ordning redan i mars men sedan försvunnit spårlöst. Pianostämmaren kontaktades redan i februari och meddelade att det inte var någon panik då han skulle vara bortrest hela mars och därför hade hela april på sig. Emellertid drabbades han av datorhaveri och influensa, så han reste bort först till påsk och skulle därmed bli tre veckor försenad. När han kom tillbaka var vårdinnan bortrest, och ingen visste någonting. Den lokala vårdinnan visste ännu mindre och satt dessutom upp till hakan mitt i smeten då hennes yngste son hade ett tre dagars bröllop under spektakulära omständigheter och i syndikalistiska färger. Hon visste inte ens hur många som skulle komma till Valborg, då folk i år tycktes ha glömt att anmäla sig. Vårdinnan hade tydligen uraktlåtit att kommendera anmälningsplikt i sitt rundbrev, då hon tagit för givet att alla skulle komma på själva att de skulle anmäla sig. Som vanligen är fallet när man tar något för givet så blev det inte som man hade tänkt sig. Först de sista dagarna började folk höra av sig med en försiktig förfrågan om de kanske skulle anmäla sig.

Men pianot blev stämt och lyckades lyftas upp ytterligare några tiondelstoner till nästan anständig nivå ej fullt en halvton för lågt, och vårdinnan började komma med maten. Bitarna började falla på plats. Återstod den prekära väderfrågan, som väckte oro och ångest genom sin envetna kyla. Alla grönsaker hade frusit bort i Spanien, i Italien hade det snöat på alla ställen utom på vintersportorterna, som var helt utan snö, och på Balkan förhärskade vintern även. Till Göteborg hade våren inte gjort sig märkbar ännu utom genom allergier. Vädergubbarna hade spått sämsta tänkbara väder för Valborg – äntligen välbehövliga rotblötor.

Det var dimmigt och kallt på Valborg, men klockan 6, precis när festen började, skingrades plötsligt molnen och solen steg fram. Det hade inte kunnat bli vackrare, och de högtidliga invigningsceremonierna ute i trädgården med eld och sång kunde genomföras under de bästa tänkbara väderomständigheter.

Vi var nitton vid bordet, och egentligen fattades bara Icke och Lisbeth, som fått horder av 70-årskalas att bestyra om, som tvingat dem ner till Frankrike. Valborgsfestligheterna har bara hållit på inom samma gäng under 45 år, vilket tyvärr med matematisk obehaglighet måste medföra att de flesta deltagare förr eller senare måste börja fylla 70 år.

Detta märktes dock inte på talen, som lyste av oförminskad inspirationskraft och vitterleksfärdighet. Som inledningstal hade Ulla hittat ett recept från 1955 på hur en god husmor bör gå till väga för att behaga sin man, en instruktionsbok som vore något för Feministpartiets utvalda hjärntrust till författandet av en ny feministisk grundlag. Kontentan av dessa tio budord var att hustrun inte hade någon rätt att ställa sin man några frågor eller att ifrågasätta något om hans person och liv, hur litet hemma han än var. Detta vore kanske även något för våra ultramodernaste pionjärvinnor inom toffelmakarskrået, som inte skyr några medel för att få sina män att veta och förstå hur värdelösa dessa är. I motsats till dessa var Ullas avsikt att just visa att det är precis denna behandling som sångarna får på Valborg, då damerna därstädes följer 50-talets husmoderliga regelsystem exakt och dyrkar sångarna.

Därmed var tonen angiven för festen, och detta tema gick igen i flertalet tal. Utan någon förkännedom om 50-talskonceptet råkade Jannes tal till kvinnan vara som handsytt därefter, inga skräcködlor i sikte i år, och lika poetisk och smäktande i sin ömma värme var Kalles inspirerade tal till våren och Lasses till hallonet, som i espri bara kunde överträffas av Anitas som vanligt sångliga insatser i sina bidrag till talens högstämndhet, vilka kontrasterades av Åkes lika jordnära fysikaliska betraktelser i talet till Talet. Vi må närma oss livshöstens vacklande skröplighet, men vår talförmåga tycks bara bli bättre. Kalle konstaterade att i beaktande av vår ständigt allt högre medelålder har vi en aktningsvärt låg statistik i framför allt frånfällan och hjärnsläpp, då vi i princip bara förlorat Maggan och Rutger och då inget hjärnsläpp hos någon av de överlevande ännu kunnat urskiljas med någon skärpa trots att åldern kräver ständigt skarpare glasögon. Någon matematiker torde utvärdera denna statistik.

Till kaffet sjöngs fyra romanser, varav en ny, och tre gluntar. Inom detta område blir det dock för varje år allt tydligare hur nödvändigt det vore med någon förnyring. De äldsta rösterna har redan varit i sjunkande i årtal, och inte ens andra basar kan sjunka djupare än till golvet. Ingen sångare var frånvarande i år, vilket bara detta tydligare underströk hur angeläget det vore med någon form av återväxt.

Småtimmarna övergick i thrillerspekulationer med anledning av den spännande brunnen i trädgården, som Agatha Christie-experten inom sällskapet genast genomskådat som en idealisk disponeringsplats för eventuella lik. Dock kunde inget sådant konstateras den följande morgonen fastän flera var försvunna. Vi var fjorton till lunchen, vilket inbegrep Åkes bandkvartett, som gjorde sitt bästa av saken, vilket var beundransvärt i beaktande av att pianot i förhållande till de tre övriga instrumenten låg nästan en halv ton för lågt medan trumpeterna i förhållande till saxofonen och basgitarren låg nästan en halvt ton för högt. Resultatet var så anmärkningsvärt att det fick en att spetsa öronen.

Vårsolen jublade i takt med fågelsången, och ännu en Valborg hade gått till historien med flygande färger och klingande spel, där till och med den sista sången på morgonkvisten ("Vila vid denna") låtit förvånansvärt bra trots den förutvarande kvällens nio timmars (från 17 till 02) hårda strapatserande av samtligas röster, vilket trots alla om Agatha Christies brottsomständigheter erinrande element lovade gott även för nästa år. Var det möjligen så att vi nu först äntligen var uppsjungna?

Sedda filmer

Sanningens ögonblick i Ridley Scotts nya "*Kingdom of Heaven*" inträder när huvudpersonen ställs inför möjligheten att få bli Jerusalems regent och få kungens syster till maka, om han bara går med på att låta hennes skurkaktige man bli avrättad först. Som den riddare han är vägrar han kompromissa med sitt samvete, han tackar därför nej då han sätter sin egen heder framför det allmänna bästa, och det går som det går: fullständigt åt helvete, då den skurkaktige mannen i stället blir kung, försöker avrätta hjälten och fuskar bort hela det Heliga Landet åt den store Saladin genom ett vanvettigt anfällskrig. Det är Saladin som är den största behållningen i filmen, de har funnit en afghansk skådespelare som gör full rättvisa åt denna magnifika roll, Jeremy Irons som den döende kungens närmaste man gör en nästan lika god prestation, medan ingen av de andra är dåliga. Det enda man eventuellt kan klandra filmen och dess manus för är schabloniseringen av skurkarna, tempelriddaren Reynard (Brendan Gleeson) och den inkompetente Guy de Lusignan, kung av Jerusalem som Baldvin V, magnifikt spelad av en ungrare. Han var en så misslyckad politiker i verkligheten, att de kristna själva bad Saladin komma och störta honom. (Manusförfattaren har i gestaltningen av Saladin här utan tvekan

påverkats av Walter Scott i hans bästa roman "Talismanen" om just Saladin och Rikard Lejonhjärta.) Orlando Bloom, senast känd som Legolas i "Sagan om ringen", gör en hyfsad gestaltning av huvudrollen och Liam Neeson av hans pappa. Filmen har fått lagom positiv kritik medan den i Amerika utlöste vilda reaktioner, från muslimskt håll för att den är pro-kristen och från kristet håll för att den är promuslimsk – medan Ridley Scott hävdar att han funnit den rätta balansen. Den är därmed en intressant motvikt mot förra årets skandalösa "The Passion of the Christ" producerad av amerikanska ultrahögra kristna fundamentalistiska intressen. Filmen tar ingen klar religiös ställning utom genom ibland skymtvis hälsosamma uppläxningar av all fanatism. Det kanske mest intressanta med filmen är dock dess framhållande av korsriddartidens idealism, som allt som än påpekats om dess opportunist och fanatism dock förekom, och som i enstaka fall (som bland filmens huvudpersoner) faktiskt trädde i förgrunden och aldrig sveks ens i det totala nederlaget till följd av de värre skurkarnas dumheter, som i verkligheten alltid tycks lyckas förstöra allt medan de konstruktiva idealisterna blir de som alltid får börja om från början igen.

"Domaren" av Alf Sjöberg med manus av Vilhelm Moberg (1960) bekräftade än en gång alla fördomar jag tidigare haft om Sjöberg, nämligen om hans dramatiska, sceniska och bildliga geni som vida överlägset Ingmar Bergmans. Denne erkänner själv i sin självbiografi "Laterna Magica" Alf Sjöberg som sin överman när det gäller teaterregi, och ändå har Alf Sjöberg hamnat i skymundan för Ingmar Bergman bara för att denne nått en större internationell uppmärksamhet. Alf Sjöberg har ett mycket intensivare dramatiskt grepp, har mera fantasi i sitt levandegörande av ett drama, har ett gudabenådat sinne för dramatiska effekter och har aldrig misslyckats med en personinstruktion eller med ett manus, och, det viktigaste av allt, åtminstone hans filmer har alltid suveräna snilledrag. Allt detta saknar Ingmar Bergman mer eller mindre, vars filmer ofta är totalt odramatiska i en odräglig långsamhet, hans ögonblick av intensitet och dramatik är alltför sällsynta, hans karaktärer framstår ofta som erbarmliga och banala för att inte säga rent ut löjliga, hans manus har ibland varit pinsamt dåliga, och han har ytterst sällan visat något snilledrag. I "Domaren" har Alf Sjöberg dessutom (liksom i "Hets" med manus av Ingmar Bergman) haft ett fantastiskt manusmaterial att laborera med, och man njuter alltigenom av det genisprakande samarbetet mellan honom och Moberg. Historien om poeten, en rik arvtagare, (Per Myrberg) som kommer hem med sin fästmö från en resa och finner sitt hus länsat och uthyrt och sig själv ruinerad av sin förmyndare, en domare, varpå han inför den långa svåra vägen till rättvisa får ett nervsammanbrott och tvångsomhändertages på ett sinnessjukhus, varpå fästmön (Ingrid Thulin) tillsammans med deras advokat (suveränt spelad av Gunnar Hellström) inte har någon annan väg än att kontakta massmedia med åtföljande skandalprocesser som följd, varpå advokaten blir totalt korrumpad av skurkdomaren själv, och så vidare, är en typisk Mobergsk uppgörelse med hela förmynderisamhället och som samhällskritik underbart hälsosam. Mot en sådan film framstår Ingmar Bergman som en loppa. Till allt detta kommer dessutom Sven Nykvists bedårande foto, som gör hela filmen inte minst till ett fotografiskt konstverk av oförglömlig kaliber.

En annan sådan alltid minnesvärd klassiker, som ibland betecknats som kanske filmhistoriens bästa film, är Vittorio de Sicas "Cykeltjuven" från 1948 om det fattiga efterkrigs-Italien och en arbetslös som får jobb som affischklistrare (han klistrar upp filmaffischer med Rita Hayworth i "Gilda") om han bara har en cykel. Han löser ut sin cykel från pantbanken (genom att hans fru pantsätter sina lakan, en av filmens mest fantastiska scener,) och får sin cykel stulen medan han arbetar. Hela huvuddelen av filmen handlar sedan om hur han fruktlöst tillsammans med sin lille son Bruno söker och jagar tjuven. De hittar tjuven till slut men kan inte sätta dit honom och får aldrig cykeln tillbaka. Det är en film om den fattiges hopplösa

underläge i det moderna sociala Kafkasamhällets omänskliga djungel, där man bara kan gå vilse och förlorad. Filmen gråter allt igenom, och dess hjärtslitande karaktär understryks av den ytterst träffsäkra musiken, som genast hittar den rätta tonen och aldrig släpper den. Den är lika konstnärligt fint utmejslad och nyanserad som Charlie Chaplins bästa filmer men är lika konsekvent tragisk som Chaplin är komisk. Varje scen är utsökt, varje detalj är äkta, den är som en Tjechovnovell – alltigenom mänsklig och levande och fullständigt neutralt dokumentär i en överväldigande saklighet i all sin bottenlösa förtvivlan.

Shakespearedabatten, del 71 : John Bedes tvivel om Bacon.

Tyvänn kan jag inte med samma säkerhet som vissa andra baconianer hävda någon självklarhet i att Bacon skulle ha skrivit Shakespeare, fastän det finns säkrare kopplingar från Shakespeare till Bacon än till någon annan. Det var genom dessa kopplingar som spekulationerna i att Bacon var Shakespeares rätta författare över huvud taget började så tidigt som 1805, när fader James Wilmot av Barton-on-the-Heath strax norr om Stratford, där han blev kyrkoherde 1781, utforskade Stratfords omgivningarna i jakten på Shakespeariana och fann ingenting utom elakt skvaller om den rike och småaktige borgaren. Han genomsökte varje bibliotek i trakten inom en radie av 8 (svenska) mil utan att finna något Shakespearespår, och av traktens lokala hävder och sagor fann han ingenting hos Shakespeare. I stället fann han påtagliga paralleller mellan filosofiska tendenser och uttryck hos Shakespeare och Bacon. Han presenterade två bevis för att Shaksperen inte kunnat skriva Shakespeare:

1) en lokal affärsman från Stratford kunde omöjligt ha kunnat presentera så intim kännedom om förehavanden vid Henrik IV:s hov i Navarra som Shakespeare gjorde i "Kärt besvär förgäves", och

2) i "Koriolanus" finns textavsnitt av Bacon. Koriolanus trycktes inte första gången förrän 1623, när Shaksperen varit död i sju år, så Bacon kan inte ha sett dem om han inte också var Shakespeare.

Därmed började det. Sedan dess har man oupphörligt funnit nya parallella textavsnitt och tankar hos Shakespeare och Bacon. Senare på 1800-talet fann man Bacons anteckningsbok från 1594-95, "Promus", som presenterar citat från Shakespeares pjäser innan de var tryckta, som alltså entydigt påvisar en förkännedom om Shakespeares texter hos Bacon. Det starkaste indiciet av alla är det som jag senast framhöll, att all den grundforskning, som Shakespeare-pjäserna förutsätter i olika hantverk och vetenskaper in i de minsta detaljer, finns hos Bacon i hans anteckningsböcker och vetenskapliga handlingar. Även andra bindningar till Bacon har konstaterats, som skildringen av Doktor Caius i Cambridge, som bara en Cambridgestudent från 70-talet kan ha känt till, och alla de juridiska expertscenerna hos Shakespeare, främst den i "Köpmannen i Venedig", som bara en expertjurist kunnat konstruera. Bacon var först och främst jurist, det var det yrke han försörjde sig på och gjorde sin karriär på, det var ett yrke som krävde den yttersta balansgång och försiktighet hela tiden, och med den ställning han med tiden uppnådde i den brittiska regeringen krävde det också den största diskretion, som gjorde det omöjligt för honom att offentligen framstå som diktare.

Jag är själv jurist och därför även medveten om svagheterna i Bacons fall. Tyvärr är inget av de parallella citaten hos Shakespeare och Bacon exakta. De utgör därför aldrig något bindande bevis, och man kan gå runt dem med att åberopa "slump" och "sammanträffanden", men de kvarstår som indicier. Mera allvarliga är motargumenten mot Bacon i just hans juridiska handhavanden.

I två hundra år har man anklagat Bacon för tre stora oegentligheter. Den första är hans ställningstagande och "förräderi" mot sin välgörare earlen av Essex, som han

hjälppte till med att få halshuggen. I denna sak har han dock fullständigt friats - Essex satte själv sitt huvud på stupstocken genom sitt hopplöst ansvarslösa agerande som toppolitiker. Den andra är Bacons eget fall, då han anklagades för korrupktion och fälldes och berövades allt. Denna härva har aldrig tillfredsställande kunnat utredas. Han var knappast skyldig till mer än mindre försummelser, hans bagatellartade oegentligheter var knappast avsiktliga och kan kanske rentav hänföras till den mänskliga faktorn hans pensionsålder, medan det troligaste är att hela härvan konstruerades av den korrumperade kungen med hjälp av sin favorit hertigen av Buckingham bara för att bli av med Bacon, "*the cleverest man in the country*", som hotade kungens monopolintressen. Man kan alltså i princip fria Bacon på båda dessa punkter.

Den tredje däremot är vida allvarligare. I fallet Sir Walter Raleigh anmodades Bacon av den korrumperade kungen att snickra ihop en rättssak mot Raleigh så att kungen äntligen kunde få den gamle obekväme elisabetanen avrättad, och Bacon gjorde detta. Det enda försvar för Bacon jag har funnit i denna sak har bestått i anklagelser mot Raleigh, att denne skulle vara en gammal oförbätterlig pirat och andra nedsättande argument om dennes karaktär. Faktum är att ingen skuld kunde påvisas hos Raleigh i anklagelserna för landsförräderi 1603 för vilka han dömdes till döden, vilken dom Bacon hjälpte kungen att verkställa 15 år senare.

Detta utgör mitt eget största tvivel om Bacon som Shakespeare. Det finns nästan överväldigande slående likheter mellan Raleighs och Shakespeares diktarens karaktärer, Raleigh skrev själv poesi som jämförts med Shakespeares sonetter i djuplodande känslösvall, medan Bacons karaktär framstår som Raleighs motsats: kall, beräknande, försiktig, slug, medan Raleigh var impulsiviteten själv, helt öppenhjärtlig, naiv i sin goda tro till människan och fullständigt rättfram. Bacons understödjande av den korrumperade kungens skriande orättvisa framstår som den enda fläcken i Bacons liv och som det största tvivlet på att han kunde ha varit Shakespeare.

Kvar står dock de bindande indicierna genom textparallellerna hos Shakespeare och Bacon, som, även om de inte bevisar Bacon ha varit Shakespeare, dock åtminstone entydigt pekar mot att han måste ha varit den man som stått Shakespeare närmast. Även Ben Jonson stod Bacon mycket nära, och genom Jonson ligger det nära till hands att anta att Bacon hade en avgörande hand med i publiceringen av "*The First Folio*" 1623 om inte just den avgörande.

- John Bede

Ahasverus minnen, del 49: Hur slutet började.

En av de godaste patrioterna och bonapartisterna i Frankrike under Napoleons bästa tid, hans konsulatperiod efter Brumairekuppen, var en oansenlig ung man som var filosofiskt lagd, historiskt intresserad och entusiastisk som soldat i republikens tjänst. Men trots sin goda vilja och sitt kampglada uppsåt var han oduglig som soldat, ty han kunde aldrig döda en människa. Han grät vid åsynen av våld och kunde inte komma över sin blödighet. Soldaterna kallade honom för "flickan" och för "jungfrun av Orléans" eftersom han aldrig kunde utgjuta något blod men ändå ville delta i striden. De tyckte om honom trots hans vekhet, de fann hans sentimentalitet sympatisk, och dessutom gick det mystiska rykten om honom. Ingen visste något säkert om honom, ty han ville aldrig tala om sitt förflutna. Han var en av dessa otaliga hittebarn som revolutionen berövat namn, familj, bakgrund, rötter och identitet. Han var en vacker ung man med stora drömmande ögon som tycktes enkom gjorda för att få gråta. Det viskades om honom, men han behandlades alltid

humant. Det var något med honom som ingav alla respekt, precis på samma sätt som den nationellt hatade Marie Antoinette alltid ingav till och med sina värsta fångvaktare sympati och respekt, varför hennes fängelser och fångvaktare ständigt byttes ut. Denne unge mans namn var Louis Charles. Något annat efternamn än Charles ville han aldrig yppa. Han trodde på revolutionen, och han trodde på Bonaparte, och han vidhöll envist att han inte hette något annat än enbart Louis i förnamn och Charles i efternamn.

Hur det kom sig vet jag inte, men polisministern Joseph Fouché uppmärksammade hans person och försökte värva honom som polisbetjänt när han ändå inte dög till soldat. Men han ville förbli soldat. "Jag tror på Bonaparte och vill följa honom och hans soldater till Egypten och ännu längre," envisades han. Men Fouché var mäktig och lyckades få in honom i poliskåren, var han sattes att utföra oförargligt skrivbordsarbete i Fouchés egen närhet. Ty Fouché var intresserad av ynglingen och ville veta mera om honom.

Han bjöd ynglingen hem till sig och drack honom full, varvid han avslöjade ett och annat om sitt tidigare liv som bekräftade Fouchés innersta misstankar. Han satte sig i kontakt med Bonaparte, den då ännu så ärorike och obefläckade Förste Konsuln, som själve Beethoven och Goethe då ännu beundrade, och avslöjade för revolutionens banérförare och legislator de häpnadsväckande rönen i fallet Louis Charles. Napoleon häpnade och lyssnade.

Vad som sedan följde var den franska revolutionens sista och skändligaste mord. Jag hade själv följt med ynglingens öde då jag visste vem han var, jag hade upptäckt honom vid Tuilerierna i Vendémiaire 1795 och tillrätt honom att gå med i Napoleons armé och tjäna Napoleon som denne tjänade landet, jag hade till varje pris velat rädda denna den sista och renaste kvarlevan av det franska konungahuset, och han hade litat på mig. Men mot onskans makt och praktik förmår godheten ingenting förrän den går in i evigheten, och den godtrogne, idealistiske drömmaren och oskulden bragtes hemligen om livet av Joseph Fouché med Napoleon Bonapartes goda minne och kastades i Seine. Liket flöt i land, kunde ej identifieras och smusslades anonymt ner i jorden i ovigd jord på okänd ort. Så slutade Europas heligaste konungahus i den gudlösaste och onödiggaste av alla den ateistiska franska revolutionens omänskliga avrättningar av oskyldiga fransmän, av vilka denne var den oskyldiggaste av alla och kanske den franska revolutionens eller åtminstone Frankrikes allra lojalaste barn.

Där började det gå snett för Napoleon. Fram till dess hade han inte begått något direkt mänskligt, gudomligt eller politiskt misstag, men detta dåd fjättrade honom vid bödeln Fouché för tid och evighet och gav hans ära den första begynnande cancermetastasen.

Sjukdomen etablerades i och med mordet på hertigen av Enghien, en Bourbonprins, som Napoleon utförde offentligt till skräck och varnagel för alla eventuella oppositionella och framtida attentatsmän. Det var ett mindre dåd varför Napoleon hade råd att göra det offentligt. Men det förra dådet förblev alltid en statshemlighet, som endast Fouché utom Napoleon kände till, och som han aldrig ens förde på tal på Sankt Helena. Ändå var detta ynglingamord Napoleons fatalaste brott och det första i den vägen: hans första steg mot avgrunden, som till en början Fouché var hans vägvisare ner i. Arkebuseringen av hertigen av Enghien var bara en logisk konsekvens av det första steget.

Nästa steg på denna smutsiga väg var att låta utropa sig till kejsare. Då var det definitivt färdigt. Beethoven utropar i helig vrede: "Så är han då bara en vanlig mänska som kommer att bli en tyrann som alla andra!" och förstör nästan hela sin Eroicasymfoni, som var dedicerad till hjälten, revolutionären och idealisten Napoleon och inte till mördaren och förtryckaren med samma namn.

Sedan är varje steg Napoleon tar ett vidare kliv utför den i början breda och bekväma branten, som han själv är blind för att leder åt helvete. Hans otroliga karriär blir för varje år alltmer självdestruktiv, han ser inte nätet som spinns omkring honom eller ignorerar det, hans utrikespolitik blir allt omänskligare och hänsynslösare, hans pakt med Alexander I vid Njemens vatten är märkvärdigt lik Hitlers pakt med Stalin ett drygt sekel senare, och endast martyrer som Lord Nelson och Gustav IV Adolf vågar bjuda honom spetsen och avslöja hans politiska ruttenhet. Allt fler genomskådar honom och blir till den farligaste sortens fiender: dolda, tysta, avvaktande fiender. Allt fler blir gamarna som väntar på det stora offrets död.

Under tiden galopperar kejsarusurpatorn allt vildare fram på sin karriärväg, som för att jaga slutet, som för att hinna fatt sitt öde och be det att äntligen slå till och göra slut på den alltför ljuva drömmen. Ritten för honom över Austerlitz och Jena, han hänför polackerna medan han utan att blinka prisger Sverige, Finland, Spanien, Portugal och Turkiet och sätter stopp för deras framtid, och han träffar Goethe i Erfurt. Han fångslas av Goethes imponerande gestalt och snille och finner honom vara en man efter sin smak. Han erbjuder Goethe att komma till Paris och bli hans världsimperiums kulturminister, men Goethe har redan genomskådat Napoleon som han senare genomskådar Beethoven. Alltför klart visar sig Napoleon bara vara en man som tänker på sig själv, sin prestige och sin karriär och inte ett dugg på andra eller på världen. Napoleon har för länge sedan glömt bort revolutionen och dess ideal. Napoleon är nu kejsare och gör utan att tänka på det fullkomligt bort sig inför den allt utom sig själv genomskådande Goethe. Och Goethe lovar att överväga Napoleons generösa anbud men vet att han bara kan tacka nej. Och från Goethe i Erfurt, från hjärtat av det Tyskland som Napoleon tror sig för alltid ha besekrat, drar Napoleon i fält mot en värld större än hans egen och kallare än han själv: det oberäkneliga och obönhörliga Ryssland.

Kalender, maj-juni 2005.

Maj

- 6 60 år sedan tyskarna kapitulerade efter andra världskriget.
- 9 200 år sedan Friedrich von Schillers fränfalle.
- 10 350 år sedan Jamaica blev brittiskt.
- 12 Anonyma Alkoholister (Länkarna) fyller 70 år.
- 16 Henry Fonda 100 år.
- 17 Dennis Potter 70 år (tyvärr avliden i förtid).
Gunnar Thiringer 70 år.
70 år sedan Paul Dukas avled ("Trollkarlens lärling").
- 18 Påven Johannes Paulus II skulle ha fyllt 85.
- 19 70 år sedan T.E.Lawrence ("av Arabien") omkom i en motorcykelolycka.
- 20 Cher (Cherilyn Sakasian La Pierre) fyller 60 år.
- 27 100 år sedan japanerna förstörde den ryska flottan vid Tsushima.

Juni

- 3 Tony Curtis 80 år.
- 7 Norges självständighet 100 år.
- 10 140 år sedan uruppförandet av Wagners "Tristan och Isolde".
- 14 250 år sedan doktor Johnsons engelska lexikon kom ut.
- 18 190 år sedan slaget vid Waterloo.
- 21 Jean-Paul Sartre 100 år (död).
Françoise Sagan 70 år (avliden nyligen).
- 22 Giuseppe Mazzini 200 år.
- 27 100-årsminnet av myteriet på pansarkryssaren "Potemkin".

Dröjsmålsresan, del 2: Påsken.

Sällan har jag blivit så varmt välkomnad hem till Verona trots alla kriserna. Idas pacemaker och Achilles bror Nereos sprödskröpliga tillstånd var ingenting mot Gabys mors frånfälle, fastän hon fått leva i 95 år. Hon var ett exceptionellt original i familjen med kristallklart sinne med övertydliga minnen från både första och andra världskriget och allt där emellan. Hon var en dynamisk krutgumma som hade hur mycket som helst att berätta och aldrig slutade när hon väl kommit i gång. Hon fick i alla fall leva tillräckligt länge för att få uppleva sitt första barnbarns barn, den underbara Maddalena, redan 10 månader gammal och redan en skönhet.

Min kusin Cristinas lägenhet är helt klar så när som på vardagsrummet, som ensamt ännu saknar möbler. Hon var på gott humör, och fastän påskdagen regnade bort (vilket gjorde gott efter fyra månaders torra) var hon entusiastisk inför måndagsutsikterna att få göra en längre utfärd bland bergen.

Familjepåskmiddagen förlöpte som sig bör under sedvanlig 100-procentig trivsel och kulinarisk glädje vidgad till maximum, ty maten tog aldrig slut. Vi höll på genom fem rätter med utsökt Bardolinovin till, och till och med vädret klarnade. Efter middagen for vi som vanligt upp till Castagné för att fortsätta där. Cristina följde inte med dit, hon hade annat att göra, men i stället kom Federica med sin man och klanens första medlem av den fjärde generationen, som dock bara grät hela tiden, skräckslagen inför alla dessa stora främmande människor. Det gick dock över, då hennes sociofobi fick tid att lugna sig.

Achille tog fram den sista flaskan av en unik årgång, som lagrats sedan hans mammas dagar och som var helt klar. Mitt yngsta kusinbarn fick ansvaret att föra flaskan till bordet, och då han även hade andra handen upptagen tappade han greppet, så att flaskan slogs sönder mot stengolvet i tio tusen bitar, och det ovärderliga vinet försvann över hela golvet. Katastrofen var total. Alla bibehöll behärsksningen. Mest sörjde Achille och Giordano, som visste bäst vilket vin som hade runnit åt helvete.

Det var den enda skuggan på dagen och helgen. Ingen kunde äta någonting mer den dagen. I trots mot alla väderleksutsikter blev annandagen en magnifikt strålande vårdag, vilket ingen hade väntat sig. Vi for ut på Cristinas planerade utflykt och hade kanske det finaste Pasquettafirandet någonsin i Italien. Det blev den perfekta avslutningen på påskhelgen.

Dagen därpå var det dags för mig att bryta upp ännu en dag försenad. Resan ner till Ancona blev en thriller, då jag bara hade 12 minuter på mig att byta tåg i Bologna. Genast i början inträffade en tågförsening på en kvart. Vi skulle komma fram till Bologna fem minuter för sent. Alla Anconaresenärer på tåget var rasande.

När tåget rullade in i Bologna fem minuter försenat stod dock Anconatåget ännu kvar. Det gällde sekunder. Jag lyckades effektivt ta mig genast till perrong nr 10 från nr 4, och ännu stod Anconatåget kvar ehuru alla dörrar hade stängts och tåget precis satte i gång. Jag gjorde ett försök att hoppa på tåget i farten, lyckades få upp en dörr och lyckades ta mig in. Det hängde verkligen på håret. Det hör till saken att jag hade tung ryggsäck, handbagage och matsäckspåse under denna manöver. När konduktören inspekterade min biljett tittade han förundrat på mig som om jag var en gengångare. Troligen hade ingen annan lyckats ta sig över från det försenade Veronatåget till Anconatåget. Troligen hade ingen annan ens försökt.

I Ancona väntade färjan snällt. Och det var bara att ta plats ombord efter en traditionell cappuccino med en triumftår Martini. Överfarten skulle ta 19 timmar, jag skulle nå Grekland klockan 15 och Athen senare på kvällen. Risken med denna resa var att den skulle bli alltför effektiv, då jag ju redan var 22 dagar försenad och var önskad tillbaka i Göteborg om bara 16 dagar. Jag ansåg denna möjlighet utesluten.

Annars var jag väl förberedd, hade mer pengar med mig än någonsin och hade löst en global Inter Rail-biljett, så att ingenting kunde stoppa mig. Min trasiga ryggsäck, som brustit precis när jag inlett augustiresan till Ladakh, hade ersatts med en ny. Mina släktingar berömde mig för detta och menade att jag uppdaterat mig från första till andra världskrigets dagar medan mitt handbagage enligt deras mening fortfarande var från första världskriget och ännu behövde förnyas. Detta är dock med sin rymlighet min bästa resväska, helgjutet äkta läder, och jag vägrar släppa den förrän den går sönder.

Resan till Patras gick tämligen smärtfritt men blev försenad. Det var inte för mycket folk ombord, så det var lyckligtvis inte stökigt alls. Förgäves hoppades man att båten skulle hinna i tid till tåget i Patras 15.35, men det sket sig. Båten lade till 15.45, och man kom inte till stationen förrän 16.00. Nästa tåg skulle gå 17.27. Det var bara att vänta.

Det gick bussar, en buss direkt från båten hade kostat 15 Euro, på busstationen var priset 13.90, men nästa buss skulle inte gå förrän samtidigt som tåget. Då var det bättre och billigare att vänta på tåget.

Men hotfulla moln förmörkade Peloponnesos himmel. Under tågresan bröt regnstormen ut. Det regnade så ihållande att det till och med regnade in på tågtoaletten, så att man fick dropp i huvudet medan man satt där. Tåget kom fram till Athen klockan 21 då det var kolsvart ute, men regnet hade upphört. Man skyndade sig genom gatorna för att snabbast möjligt lösa härbärgesfrågan. Mitt gamla vandrarhem "*Annabel*" var stängt och nedlagt och låg i ruiner för renovering. Ingenting att göra. Jag gick till det reguljära internationella vandrarhemmet detta år garderad med ett medlemskort, och där var det grönt ljus. Jag fick genast en säng och kunde omgående etablera mig med uppköp, restaurangbesök och välbehövlig dusch. I Athen tycktes allting fungera lika smidigt och raskt, flexibelt och effektivt som vanligt.

Kyparna på "*Tripolis*" kände genast igen mig, och jag fick den lämpligaste tänkbara middag med Retsina. Allt var frid och fröjd, och det var bara att breda ut sig.

(forts. i nästa nummer.)

Den besynnerliga bombresan, del 12 : Doktor Sandys beska mediciner.

Doktor Sandy var i nedan och behövde uppmuntras. Jag återgav för honom mina samtal med Ringo i Konstantinopel, och genast blev han något gladare. "Alltså har du inte gjort den här resan helt förgäves," var hans grymtande kommentar.

Han släppte mig dock inte in på sig utan ville hellre diskutera mina sjukdomar. "Hur i all sin dar kommer det sig att du inte har något magsår i år?" För att tillfredsställa honom drog jag fram ett helt annat problem.

En god vän till mig i Göteborg, en barndomsvän, har sedan barnsben lidit av ständig panikångest, så svårt, att det delvis har haft en mycket negativ inverkan på hennes liv i form av självbegränsning. För hennes del har det blivit bättre med åren, och hon lider knappast av det längre alls, medan det i stället för mig har blivit ett ökande problem med åren.

Problemet är att man får denna hysteriska panikångest utan någon rimlig anledning alls. Det finns ingen logisk orsak, och därför finns det ingen tillfredsställande förklaring, vilket gör frustrationen bara värre. Om det fanns en anledning kunde man åtminstone förstå sig på tillståndet.

Jag har nog försökt leta efter anledningar: den till synes obotliga fattigdomen, besvikelsen över att aldrig få något erkännande varken för mina musikaliska eller litterära bemödanden, frånvaron av inkomster, den kulturella isoleringen, den

småaktiga mentaliteten i Norden, kylan och melankolin, mörkret och depressiviteten om vintrarna därstädes, och så vidare. Dock har jag alltid kunnat behärska min panikångest och aldrig drivits till att blotta den och ge utlopp för den, medan min väninna aldrig kunde behärska den.

Doktor Sandy åhörde min utläggning med orubbat stenansikte. På sitt karakteristiska sätt gav han mig sin ofelbara diagnos:

"Dumheter. Panikångest är en uppfinning av psykiatrikerna. Det sämsta man kan göra är att försöka åtgärda den. Låt den rasa. Släpp den fri, som kung Lear. Den är bara hälsosam. Vad du kallar panikångest är inget annat än vanlig mänsklig överkänslighet, som bara är ett adelstecken. Ju större känslighet, desto större medvetenhet, vilket även medför desto större klokhet och empati och vanlig mänsklig förståelse. Har man problem med panikångest har man bara problem med sig själv. Boten heter: glöm dig själv och ägna dig åt annat, helst andra. Nu talar vi om annat."

Han hade tydligt åldrats och var trött, vintern hade tagit hårt på honom liksom på hela Grekland efter den ännu mer förödande sommaren, som bränt bort halva södra Europa och orsakat massdöd bland gamla och sjuka i Frankrike. Han ville ta det lugnt.

Vi besökte tillsammans en kyrka i Plaka där det som bäst pågick en ceremoni med tre präster och mycket mässande under de av guld och dekorationer prunkande valven och kupolerna. En dam gick frenetiskt omkring och putsade alla i glas inramade ikoner, vilket behövdes, ty snart kom det en helt ung man in i kyrkan som gick metodiskt omkring och kysste var enda en ikon den ena efter den andra och glömde inte någon. "Dessa ikoner skulle vara rena pesthärdar om de inte fönsterputsades många gånger dagligen," menade doktor Sandy.

Han gillade ortodoxa gudstjänster, för de var så lätta att bevista. Folk kunde komma och gå som de ville medan prästerna förrättade gudstjänsten och genomförde samtliga oändliga ceremonier antingen framför eller bakom ikonostasen fullständigt oberoende av vad församlingen höll på med. Någon dialog behövdes inte. Prästerna gjorde sitt och struntade i vad folket gjorde, och när de var färdiga stängde de ingången till ikonostasen och lät folk stanna kvar eller gå hem som de ville. Jag tror att det största misstaget som den katolska kyrkan någonsin begått var att genom det andra vatikankonciliet plötsligt fråga efter vad folk tyckte om gudstjänsten och göra om den enligt vad vanligt okunnigt folk tyckte. Följaktligen gick hela gudstjänsten och allt det heliga med den förlorat, och kvar blev bara en pöbeldyrkan, folket, som uteslöt all kunnighet och all andlighet från sin vulgära och platta gemenskap. Det kommer den katolska kyrkan aldrig att kunna hämta sig ifrån, medan den ortodoxa kyrkan fortsätter underhålla sina tvåtusenåriga ceremonier utan att ändra på något och struntar i ignoramusarnas mening och överlever med den äran.

"Så fort vädret blir varmare lämnar jag Athen och beger mig till Konstantinopel. Jag var redan i startgroparna för att bege mig dit, men jag ville invänta dig, och nu har vädret blivit sämre, så det dröjer nog till efter påsk. Men din vän Ringo lockar mig dit nu mer än någon annan plats i Östeuropa. Trots allt tror jag inte det vore helt omöjligt för Turkiet att komma med i EU. Problemet blir snarare hur man ska kunna undvika att Turkiet och de tio andra medlemmarna från och med maj ska komma med i EU utan att bli lika totalt fördärvade socialt som Grekland, Portugal, Spanien och Italien."

Även kontinenten för övrigt menade han att hade fördärvats av EU men inte totalt.

"Socialisterna kommer att ta över igen över hela Europa till följd av Brysselkorruptionen och de sociala systemens sammanbrott, och det ser jag som EU:s enda möjliga räddning. Chirac får glömma det där om EU som en ny ekonomisk

stormakt som gå förbi Japan och USA. Det sociala hålet under vattenlinjen måste tätas först, det är åtminstone Mr Shrewder mycket väl medveten om, och det kommer att sluka all europeisk tillväxt åtminstone ett helt decennium framöver.”

(I nästa nummer: *Katastrofen.*)

Regnflykten, del 9 : Farväl till Kinnaur.

(Vi befinner oss i det övre Himalaya i gränlandet Kinnaur mot Tibet.

Situationen: byråkratiska problem i övre Kinnaur, inget tillstånd för mig att resa vidare, medan mina båda reskamrater Ricardo och Fabian måste resa vidare.)

När jag steg upp på morgonen märkte jag till min häpnad blod på fötterna. Det visade sig att jag fortfarande blödde efter simturen i stenlerfloden nedanför Chitkul, och även lakanen var nerblodade. Dock gjorde det inte ont längre, och ej heller haltade jag längre.

Tillsammans med Ricardo och Fabian gick vi ner till reseagenten för att få höra senaste nytt – Dåliga nyheter: ingenting nytt. Vår sista chans var kommissionären, vars kontor i centrum vi sedan besökte. Där fick vi slå oss ner och vänta.

Ricardo och Fabian kunde inte vänta. De måste packa sina saker och sticka med 12-bussen. De väntade så länge de kunde, och så bjöd de hastigt farväl.

Efter en timmes väntan slogs jag av häpnad inför en signal från kommissionärens rum. Det var en melodi som spelades upp, och det var inte vilken melodi som helst. Det var "*Chim chim cheree*" från "*Mary Poppins*" i en datorversion som svajade våldsamt. Det var signalen till att kommissionären nu var allernådigast redo att få träffa mig. En militär reste sig, kom fram till mig och sade: "Nu får ni träffa honom," och visade mig in.

Han var mycket vänlig, en liten oansenlig man som var älskvardheten själv. Visst kunde han ge mig tillstånd, men bara upp till Nako. Längre än så sträckte sig inte hans befogenheter. Dessutom, hävdade han, var vägen norr om Nako helt bortspolad av jordskred, så att ingen mer kunde passera. Vi blev goda vänner, jag tackade för informationen, men jag vägrade ge upp och hotade eventuellt återbesöka honom på eftermiddagen. Jag var hjärtligt välkommen tillbaka.

Jag kom just i tid hem för att säga farväl till Ricardo och Fabian och önska dem lycklig resa. Vi hoppades få återse varandra förr eller senare, och jag gav dem min adress i Leh. De hade inte hört något om något nytt jordskred norr om Nako – och reste iväg.

Knappt hade jag hälsat dem farväl så stötte jag ihop med Véronique på gatan. Hon kom just från Nako och bekräftade det värsta: vägen var bortspolad så man inte kunde passera förbi längre ens till fots. Ovädret och snösmältningen hade höjt Spitiflodens nivå med flera meter, så att den var en fullständigt rasande störtflod som ingen och inget kunde ta sig förbi. Dessutom var vädret nu så nyckfullt och ostadigt att risken förelåg, att om man begav sig upp till Nako kunde det hända att man sedan varken kunde ta sig vidare eller tillbaka.

Det avgjorde saken. Efter en gemensam lunch gick vi till busstationen och förhörde oss om möjligheten att ta sig till Manali från Rampur. Vi kunde ta en direktbuss från Rekong Peo hela vägen till Manali. Den skulle avgå klockan 17 och nå Manali 8 på morgonen – 15 timmar på buss. Det var onekligen frestande. Man var så trött nu på alla de hopplösa tillståndsturer att vad som helst framstod som bättre än Rekong Peo.

Véronique hade alltså lidit ett fullständigt nederlag uppe vid Nako där Spitifloden rinner in i Sutlej från Tibet. Redan för flera år sedan hade vägen

omkommit i ett jordskred, men man kunde fortfarande passera förbi längs en stig medan ens packning och bagage då firades över floden med en provisorisk linbana. Det var denna stig som nu fullständigt hade utplånats när Spitifloden plötsligt steg flera meter på grund av de äntliga men häftiga monsunregnen. Det hade varit torrt hela juli, och hela Himachal hade hotats av missväxt och uttorkning, när regnen plötsligt kom just när vi var i Chitkul, till befolkningens gränslösa glädje och lättnad och till alla turisternas fasa, ty regn i Himalaya måste alltid medföra vägkatastrofer.

Man hade försökt förbättra linbanan till att kunna transportera även människor över avgrunden, men polisen hade förbjudit det. Vad som helst var bättre än att en turist förolyckades. Véronique hade gett upp och kommit tillbaka ner till Rekong Peo, men vem vet hur många som var kvar där uppe och väntade på en lösning av problemet och vägrade ge upp inte bara med ryggsäckar och packning men även med cyklar och jeepar? Ricardo och Fabian var två av dem, Ruben och Anna kunde också sitta fast där, liksom Carmen och Maurice, och vem vet hur många andra.

Min reseagent hade försökt kontakta mig för att meddela mig den glada nyheten att han nu hade fyra tillstånd färdiga. Han visste ingenting om Spitiflodens nya översvämning och hävdade att det inte förelåg några problem. De tre andra i gruppen, två holländare med cyklar och en flummig israel, köpte detta. De fick gärna använda mitt tillstånd som den fjärde i gruppen, bara jag fick pengarna tillbaka, vilket jag fick.

Véronique var en mycket intressant och intelligent människa som arbetade i Vietnam för ett slags folkuniversitet för franskatalande över hela världen med betoning på datorkunskap och Internet för befordrandet av kunskap. Det system de använde sig av och försökte sprida var Linux (från Finland) då detta var gratis och därför lättillgängligt för alla. Hon var mycket intresserad av mina projekt och framför allt av projekt Letnany, och jag redogjorde nog för henne hela den svenska situationen, hur Olof Palme hade förstört det svenska skolsystemet och satt all kulturpolitik på undantag som ett parallellfall till Kina. Ingmar Bergman skrev ju helt riktigt i sin självbiografi "Laterna Magica" att Kina och Sverige var de enda länder i världen där regimen uppmuntrat folket att vända sig mot och likvidera sin egen kultur genom att först och främst få eleverna att vända sig mot sina lärare. Vi får dock inte glömma, att Olof Palme fick sina skolsystemslikvideringsidéer från Amerika, som tyvärr med historiskt perspektiv mer och mer framstår som en makt som efter andra världskriget vållat mera ont än gott och gjort större skada än nytta, inte bara politiskt utan framför allt kulturellt: hela det förödande fördumningsmassmediehjärntvättssystemet kommer därifrån med den destruktiva rockmusiken, drogkulten och den hårda omänskliga hänsynslösa kapitalismens överkörning av kultur, traditioner, mänsklighet och självständighet/oberoende. Amerikas kapitalistiska utrikespolitik har konsekvent bara gått ut på att främja egna ekonomiska intressen på bekostnad av alla andra och i synnerhet mänskliga intressen. Endast Kina framstår historiskt sedan 1949 som ett brutalare och mer barbariskt land än USA genom främst sin antihumanistiska diktatur. Islam som världsmakt framstår som nummer tre i det stora gangstertriumviratet.

Hon hade levt två år i Kina och där sett hur kineserna (kommunisterna) hade förstört allt vackert och gammalt i landet för att ersätta det med sina sterila betongkomplex och närmast fängelseliknande maoistiska civilisation, ett samhälle anpassat för fullständig övervakning och kontroll, som i "Kallocain" och "1984". Hon hade även varit uppe i östra Tibet och sett hur kineserna fullständigt kalhuggit alla skogar och förstört allting tibetanskt för att ersätta det med kineskommunistisk nivellering. Därmed hade kineserna bara lyckats göra sig till det mest hatade folket i Asien någonsin framför allt av tibetaner, uighurer (det turkiska folket i Öst-Turkestan) och av mongoler. Den nu 55-åriga kommunistiska regimen i Kina har

genom sin arrogans, blindhet och kulturfientlighet bara lyckats göra sig fullständigt vedervärdig och vidrig för alla som lärt känna den.

Klockan 17 tog vi plats i bussen, och det såg ut att bli en angenäm resa, då bussen var långtifrån full. Halv 10 nåddes Rampur efter 10 mil, men halv 12 råkade vi ut för ett intressant äventyr. En truck hade kollapsat och fullständigt blockerat vägen på obestämd tid. Ett tjugotal truckar och andra fordon på båda sidor om stod och väntade på att den skulle repareras. Vad gjorde vår busschaufför? Numera fungerar mobiltelefon i Himalaya, och han ringde sitt kompani och bad dem skicka en annan buss att möta på andra sidan. Själv vände han vår buss på en femöring (mitt på en enfilig väg med stup åt ena hållet), vilket bara det var en bragd, så att samma buss kunde fara samma väg tillbaka. Vi fick sedan med allt vårt gepäck traska en timme några kilometer förbi alla de väntande fordonen till bussen på andra sidan, som ankom precis lagom till vår ankomst. Även denna buss lyckades vår chaufför vända på en femöring. Alla problem var lösta, och vi hade bara blivit några timmar försenade. Detta hände precis där vägen tar av från Simlavägen för att ta en annan riktning rakt norrut över bergen mot Manali.

Tyvärr såg vi ju ingenting av denna förmodligen ytterst fantastiska väg med dess vyer då det var natt och fullmånen var i moln. Vi nådde Manali halv 11 efter en nästan 18-timmars nattbussresa över ytterst bristfälliga vägar i bergen.

Där förlorade jag Véronique. Hon bara försvann i all trängseln på busstationen, medan jag lät mig lockas med av en äldre trevlig man till hans hotell Grönland, där jag fick eget dubbelrum med varmvattendusj och utsikt för bara 100 rupier. Det var oemotståndligt. Min jovialiske värd utgöt sig i tacksamma lovprisningar över det äntliga regnet, som nu hållit på dagligen i fyra dagar, medan jag tänkte på alla mina stackars vänner uppe i Nako som kanske varken kunde komma vidare därifrån eller tillbaka på grund av samma välsignade regn.

(I nästa nummer: *Krisen fortsätter.*)

Länstolsresan, del 16 : Farväl till Sikkim.

Sent skall vi glömma våra underbara samtal i den hemtrevliga restaurangen i gamla hotell Garuda Lodge, det äldsta och minsta hotellet i Pelling. Mateusz förvånade mig med att berätta, att katolska kyrkan i Polen fortfarande hade 90% stöd bland polackerna, medan kyrkan dock led av samma förödande ruttna pedofilepidemi i Polen som i Amerika. Han förvånade mig också med att känna till Elisabeth Ohlsons skabrösa gay-Jesus-utställning i Annedalskyrkan i Göteborg, då påven hade yttrat sig nedsättande om dess förolämpande smaklöshet. Vi diskuterade även Polanski, och han berättade, att samma scenograf hade gjort scenerna i Polanskis "Pianisten" som även bistått Steven Spielberg i "Schindlers lista". Det visste jag inte.

Han reste iväg till Phudong, där jag bad honom hälsa mitt bedårande värdpar, men Christoph och en tjeck var kvar. Denne Christophs favoritland var Burma, eller Myanmar, som dess styrande militärdiktatorer av någon anledning försökt döpa om det till för att förvirra omvärlden och ställa till med besvärligheter i geografiböckerna som en annan afrikansk kvasistat. Han brukade resa dit varenda år och fullkomligt dyrkade det. Han var en liten oändligt sympatisk tysk från Freiburg och delade samma intressen som jag: musik, litteratur, film, fotografering, Tibet, buddhism, resor och enkelt leverne utan bil och utan den förhatliga televisionen.

Tjecken var en lång blond vikingatyp, som talade mycket dåligt bruten engelska, men vi steg alla tre upp 5.40 i gryningen för att skynda upp till Sangha Choeling-klostret för att ta vara på soluppgången över Kanjenjunga, som andra dagen var

ännu mera strålande än gårdagen. Min sista frukost i Pelling intog jag på terrassen inför Kanjenjungas anlete strålande i hela sin bländvita majestätiska prakt. Det kunde inte finnas något vackrare berg i världen, och därför finns det inget berg man kan jämföra det med. Både Mount Everest och K2 är högre (det senare med 20 meter), men båda är spetsiga, medan Kanjenjunga breder ut sig över hela horisonten och är mera brett än högt. Därför kommer det med seklerna att bli världens högsta berg, då Everests och K2:s spetsiga toppar måste brytas ner av tiden och erosionen. En sådan topp i Nya Zeeland tappade 500 meter på en gång när den plötsligt ramlade av.

Yuksom låg rakt i norr under Kanjenjunga med sitt lilla rustika kloster högt uppe på en topp, strax öster därom glittrade det stora fantastiska vattenfall som är hela landskapets blickpunkt, och öster därom reste sig Tashidingåsen med sitt samhälle på krönet och klostret i sitt fantastiska läge på toppen av kullen ovanför. Det var rena fantasi- och drömlandskapet med sin eviga frodiga grönska och sina legendariska sjöar, som dolde sig i dalarna. Och så hade vi vår ås, Pellingåsen, med sina båda fantastiska kloster och den gamla ruinhuvudstaden. Naturligtvis hoppades jag kunna komma tillbaka redan nästa år.

*(Tyvärr blev det inte så, och återkomsten till Sikkim lär ännu dröja minst ett halvår.)
(I nästa nummer: Dramatisk vändning i Darjeeling.)*

Och nu, en ursäkt från Kina.

av Michael Trend
(24.4.2005)

Kära Tibet,

Som ni säkert har märkt har Folkrepubliken Kina nyligen insisterat på att Japan skulle ångra sina historiska brott. Angelägna om att slippa anklagas för hyckleri och dubbelmoral har vi beslutat föregå med gott exempel genom att tillskriva er och ångra det onda vi gjort i ert land.

Vi ångrar djupt att vi invaderade ert land 1950. I synnerhet ber vi om ursäkt för det sätt på vilket vi slog ner upproret 1959, varunder vi enligt vår egen dokumentation dödade 87,000 civila genom militär aktion (fastän denna siffra inte inkluderar, vilket sedan dess påpekats för oss, de tibetaner som då dog som resultat av självmord, tortyr och svält).

Vi ber också om förlåtelse för de hundratusentals andra tibetaner som sedan dess har dött till följd av vår avsiktliga politik. Att vi tvångssteriliserade så många tibetanska kvinnor och tvingade så många andra till abort är nu en källa till svår skamkänsla för oss. Oreserverat ber vi de kvinnor om ursäkt som våldtogs, i synnerhet de, inklusive nunnor, som hölls i fängelse.

Vi är verkligen mycket ledsna för att vi satte så mycket folk i fängelse under årens gång. Vi sörjer vårt beklagansvärda misslyckande i att iakttaga tibetanernas grundläggande mänskliga rättigheter. Vi ångrar djupt vårt bruk av godtyckligt arresterande och tortyr. Följaktligen kommer vi omedelbart att frige Tenzin Delek Rinpoche och alla andra politiska fångar i fängelse och kommer att återbörda Panchen Lama till er, som vi bortrövade för 10 år sedan.

På samma sätt vållar oss vår misshushållning av Tibets naturrikedomar stor vanda. Vilka dårar vi var som så aggressivt kalhöggt så stora områden av ert land! Följderna av detta för er ekologi och ekonomi orsakar oss stort bekymmer. Dessutom betraktar vi med stor smärta förstörelsen av nästan alla era religiösa byggnader

under Kulturrevolutionen. Vi bekänner, att huvudskälet till att vi låtit några av dessa återuppbyggas har varit vår önskan att uppmuntra dollarturismen.

Vi önskar återtaga vårt ohållbara argument att Tibet är en oavskiljbar del av vårt Moderland. Vi erkänner att det tibetanska folket är en helt annan ras än Han-kineserna, har sin egen historia, språk och kultur och har rätt till självständighet. Vi erkänner Dalai Lamas ledarskap för det tibetanska folket och gratulerar honom varmt till de viktiga reformer som han genomfört i sin modernisering och demokratisering av Tibets exilregering.

Framför allt erkänner vi Hans Helighets ytterst viktiga bidragande till att hjälpa oss med att distansiera oss från vårt beklagliga förflutna. Vi uppskattar nu mycket det sätt på vilket han insisterat att hans folk bemött oss med fredliga medel i stället för att följa de förtrycktas vanliga väg med bomber och kulor som medel. Hur mycket bättre vore det inte om alla regeringar i världen faktiskt praktiserade vad de predikade i detta avseende och aktivt förhandlade med fredens män och motstod våldets män – i stället för tvärtom.

Dessutom har vi till vårt hjärta tagit Hans Helighets kloka och generösa råd inför de allvarliga problem vi står inför att försäkra resten av världen att vi är en fredlig, ansvarsfull, konstruktiv och framtidsinriktad, modern nation. Vi accepterar att vårt värdskap för de Olympiska Spelen 2008 och Världsutställningen 2010 inte kommer att bidra till att oron, misstanken och fruktan för oss som en växande världsmakt förminskas. Vi är numera fullständigt medvetna om hur angeläget det är att åtgärda bristen på grundläggande mänskliga och politiska rättigheter och friheter för våra medborgare, särskilt när det gäller minoriteterna.

Vi erkänner att det förekommer många andra särskilda folk och religiösa grupper som vi misshandlat de gångna åren, men en särskilt stor sorg för oss är hur vi har behandlat Tibet. Vi förstår att Dalai Lama givit oss en möjlighet att rätta till gårdagens misstag, en chans som kanske aldrig kommer igen.

Vi är därför nu inriktade på att dra tillbaka de löjliga villkor vi har ställt för förhandlingar med hans representanter och på att göra framsteg. Vi förstår att det är tokigt av oss att begära av tibetanerna att de först skall acceptera våra önskade slutmål av samtalen innan de ens har börjat.

Vi har gjort oss skyldiga till många lögner om Tibet. Dessa lögner har försökt dölja vår ousäktliga användning av våldsmakt i ert land under mer än ett halvt århundrade. Vi önskar nu vara öppna och ärliga om det förflutna och erkänna att våld och lögn oupplösligen går tillsammans. Vi ber om ursäkt; vi vill stoppa våldet och lögnerna; vi vill göra rätt för oss.

Folkrepubliken Kina”

Detta apropå Kinas massiva demonstrationer för att Japan skall be om ursäkt för dess övergrepp mot Kina under andra världskriget och skriva om sin historia. Japan har dock redan bett Kina om ursäkt 19 gånger.

Ett annat fall är Ryssland, som vägrar be Baltikum om ursäkt för vad Sovjetunionen gjorde där utan rätt i nästan 50 år.

Nästa nummer kan inte väntas utkomma förrän efter midsommar.

Göteborg den 12 maj 2005.